

Dnr 15-0381
/NAW

Hörselskadades Riksförbund
besöksadress: Gävlegatan 16
Box 6605, 113 84 Stockholm
tel: +46 (0)8-457 55 00
texttel: +46 (0)8-457 55 01
fax: +46 (0)8-457 55 03
e-post: hrf@hrf.se
www.hrf.se

2015-10-09

Till
Boverket
Stina Jonfjärd
Box 534
371 23 Karlskrona
stina.jonfjard@boverket.se

Boverket nedvärderar ljudmiljöns betydelse

Remissvar till Boverkets förslag till föreskrifter om statsbidrag för att rusta upp skollokaler m.m.

Trots att regeringen pekar ut buller som ett av de prioriterade områdena för bidrag till upprustning av skollokaler (Förordning 2015:552) så begär Boverket varken bullermätningar eller akustisk beräkning/modellering som bilaga till bidragsansökningar. Däremot efterfrågas ritningar, protokoll från energideklaration och ventilationskontroll.

Hörselskadades Riksförbund, HRF, anser att Boverket därigenom undervärderar ljudmiljöns betydelse för att ge elever och lärare en arbetsmiljö som främjar kunskap och kommunikation.

Skolan kallas ofta för "Sveriges största arbetsplats". Förutom lärare och annan skolpersonal omfattas elever på grundskola och gymnasium av Arbetsmiljölagens bestämmelser. Arbetsmiljöverket, som ska se till att denna lag efterlevs, skriver i sina Bullerföreskrifter (AF2005:16) att "Arbetsgivaren skall undersöka arbetsförhållandena och bedöma riskerna till följd av exponering för buller i arbetet". Begreppet "buller" ges i föreskrifterna en vidare betydelse än bara höga ljudnivåer. Det handlar om "icke önskvärt ljud. Omfattar både hörselskadligt och störande ljud."

Även buller som underskrider gränsvärden för hörselskador kan enligt Arbetsmiljöverket ge en rad problem, så som trötthet, ökad hjärtfrekvens, förhöjt blodtryck och stress. I sina "Allmänna råd om tillämpningen av bullerföreskrifter" framhåller Arbetsmiljöverket att också lågfrekvent buller försvårar taluppfattbarheten. "En allvarlig olägenhet med buller är dess förmåga att maskera önskvärt ljud som tal och annan viktig information", heter det bland annat. De "Allmänna råden" konstaterar därför att "i lokaler för barn, äldre och hörselskadade där krav ställs på god taluppfattbarhet kan efterklangstider understigande 0,5 sekunder behövas."

Arbetsmiljöverkets ställningstaganden ligger helt i linje med modern forskning på området. Denna visar på ett klart samband mellan god ljudmiljö och elevens möjligheter att lära. Ju större del av hjärnans arbetsminne som måste användas till att försöka uppfatta vad som sägs, desto mindre mängd information kan hjärnan ta till sig och komma ihåg.

Bristfällig taluppfattbarhet gör också att elever och lärare tvingas höja rösten för att höras, vilket i sin tur leder till än sämre taluppfattbarhet. En negativ ljudspiral sätts igång, som leder till koncentrationssvårigheter och oro i klassen. Detta drabbar hårdast de elever som har en hörselnedsättning, annat förstaspråk än svenska, läs- och skrivsvårigheter eller andra funktionsnedsättningar. Men alla elever och lärare påverkas när lärmiljön försämras av dålig taluppfattbarhet.

Tyvärr visar rader av undersökningar också att buller och dålig taluppfattbarhet är ett vanligt förekommande arbetsmiljöproblem i svenska skolor. Den kampanj för att inspektera 30 procent av svenska skolor som Arbetsmiljöverket nu genomför bekräftar också denna bild. Det är mycket vanligt att skolor får anmärkning för att de inte genomfört relevanta bullermätningar eller för andra brister som är relaterade till ljudmiljön.

Hörselskadades Riksförbund, HRF, menar att Boverkets utelämnande av ljud- och buller mätningar i listan över nödvändiga underlag som bör bifogas bidragsansökningar rimmar illa med regeringens intentioner. Föreskrifterna står inte heller i samklang med den konsekvensanalys Boverket presenterar. I den övergripande problembeskrivning som inleder detta dokumentet konstateras att lokaler för att vara anpassade till "att inhämta och utveckla kunskaper" ska vara "bullerdämpande". Det är beklagligt att denna insikt inte följs upp när det gäller formerna för ansökan och vilka handlingar som ska bifogas denna.

HRF anser därför att Boverkets förslag till föreskrifter behöver kompletteras. Detta kan ske genom ett tillägg till den lista över dokument som i tillämpliga fall ska bifogas bidragsansökan som finns i paragraf 2. En ytterligare strecksats med följande lydelse bör läggas till:

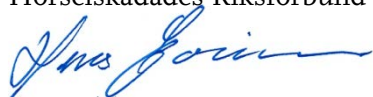
“- protokoll från genomförd bullermätning, även omfattande efterklangstider i undervisningslokaler.”

Som en följd av detta tillägg bör också "protokoll från genomförd bullermätning" läggas till den uppräknade listan av dokument vilka i tillämpliga fall ska bifogas ansökan som finns i "Konsekvensutredning – Boverkets föreskrifter om statsbidrag för att rusta upp skollokaler" (under underrubriken "Precisering av formen för en ansökan och vilka handlingar som ska bifogas denna").

HRF anser också att ritningar över planerade förändringar ska omfatta akustisk beräkning/modellering och att när bullerdämpande åtgärder varit en del av en skolrenovering bör relevanta bullermätningar även genomföras efter det att arbetet är avslutat. Detta för att fastställa att effekterna blivit de avsedda. Att sådana bullermätningar ska genomföras bör också klart framgå i föreskrifternas paragraf 4 som behandlar vad som krävs av den rapport som ska lämnas när renovering är slutförd.

HRF ser positivt på regeringens beslut att särskilda medel ska avsättas för information kring satsningen på upprustning av skollokaler. Beklagligt nog är okunskapen ofta stor när det gäller vad som krävs för att insatser för att förbättra ljudmiljön ska bli framgångsrika. Det är därför viktigt att det planerade informationsmaterialet framhåller att ljudsaneringar ska föregås av ordentliga förstudier. Detta är särskilt viktigt med tanke på att det tyvärr är vanligt att ventilationsinstallationer på grund av bristande insikter i bullerfrågor leder till att ljudmiljön försämras i berörda lokaler, och att förbättrad ventilation kan antas utgöra en relativt stor del av kommande investeringar.

Vänliga hälsningar
Hörselskadades Riksförbund

Hans Ericson
generalsekreterare